

Asia: VN/2575/2021

Luonnos hallituksen esitykseksi oppilas- ja opiskelijahuoltolain, terveydenhuoltolain sekä korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta annetun lain 6 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Vastaajataho:

Valtion viranomainen

Kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistaminen

1a) Hyvinvointialueen olisi esityksen mukaan yhdessä alueensa kuntien kanssa muodostettava *alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä*. Onko ehdotus mielestänne tarkoituksenmukainen kunnan ja hyvinvointialueen yhteistyön varmistamiseksi?

Kyllä [Hyvinvointialueen alueellinen opiskeluhuollon yhteistyöryhmä tarvitaan opiskeluhuollon toteuttamiseksi kokonaisuutena myös jatkossa. Alueellisen yhteistyöryhmän kokoonpanossa koulutuksen järjestäjien riittävän laaja, eri koulutusasteet ja erilaiset koulutuksen järjestäjät huomioiva edustus on tärkeää. Kokoonpanossa on otettava huomioon myös kuntien ruotsinkieliset koulutuksen järjestäjät sekä yksityiset koulutuksen järjestäjät. Hallituksen esityksessä esitetyt yhteistyörakenteet ja niiden tavoitteet ovat kannatettavia, jotta yhteistyö kuntien, koulutuksen järjestäjien ja hyvinvointialueen välillä toimisi ja turvaisi opiskeluhuollon toteuttamisen kokonaisuutena. Viime kädessä uudistuksen toimeenpano kuitenkin ratkaisee, miten yhteistyörakenteet ja eri tasojen ja toimijoiden välinen yhteistyö käytännössä toteutuvat.]

1b) Millä taholla tulisi käsityksenne mukaan olla vastuu alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän muodostamisesta?

Huomioitanne [Kunnilla. Alueellisen opiskeluhuollon yhteistyöryhmän muodostamisvelvollisuus on hyvä olla selkeästi todetulla vastuutaholla, jotta opiskeluhuollon yhtenevyys ja tasa-arvoisuus toteutuisi. Jos vastuu säädetään kunnille, turvataan koulutuksen järjestäjien kattava edustus sekä yhteisöllisen opiskeluhuollon näkökulma yhteistyöryhmässä. Kunnilla on myös paras tuntemus paikallisista tarpeista ja erityispiirteistä, jotka on tärkeää ottaa huomioon ryhmän työskentelyssä. Kaksikielisten kuntien kohdalla yhteistyöryhmässä on otettava huomioon myös ruotsinkielinen edustus.]

2) Kunnan tai useamman kunnan yhdessä tulisi laatia opiskeluhuollon toteuttamiseksi *kunnan opiskeluhuoltosuunnitelma*, joka liitettäisiin lastensuojelulain (417/2007) 12 §:n mukaiseen kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Onko esitys mielestänne tarkoituksenmukainen?

Kyllä [Kunnan tai koulutuksen järjestäjän opiskeluhuoltosuunnitelman valmistelu kunnan tai useamman kunnan yhteistyönä on jatkossakin kannatettavaa ja sen sisällön täsmentäminen säännöksellä on perusteltua. Monissa kunnissa opiskeluhuoltosuunnitelma on jo tällä hetkellä osa kunnan lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaa (lastensuojelulaki 12 §) On kannatettavaa, että suunnitelman tarkistettaisiin tarvittaessa. Vastaava tarpeenmukaista tarkistamista koskeva säännös tulisi lisätä myös 13 §:ään, jossa säädetään oppilaitoksen opiskeluhuoltosuunnitelmasta ja 13 b §:ään koskien alueellista opiskeluhuoltosuunnitelmaa. Jos oppilaitoksen opiskeluhuollon kokonaistarpeessa tapahtuu merkittäviä muutoksia, on tärkeää, että esimerkiksi kriisitilanteissa tarvittavat opiskeluhuollon palvelut tai poikkeusolojen yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö voidaan turvata. Hallituksen esitysluonnoksen perusteluissa tulisi täsmentää, mitä tarkoitetaan seuraavalla virkkeellä: "Opiskeluhuoltosuunnitelmassa huomioidaan tämän lain 13 §:ssä tarkoitetuissa oppilaitosten opiskeluhuoltosuunnitelmissa ilmenneet tarpeet sekä 13 b §:ssä tarkoitettut alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman mukaiset tavoitteet". Pykälän esitetty muotoilu herättää kysymyksen siitä, jätetäänkö yhteisöllinen opiskeluhuoltotyö kokonaan pois kuntatasoisesta opiskeluhuollon suunnittelusta. Opiskeluhuoltosuunnitelman sisältöä tulee tältä osin täydentää. Kunnan opiskeluhuoltosuunnitelman valmistelussa tarvitaan edelleen ja entistä enemmän monialaista yhteistyötä, jotta suunnitelma jatkossakin kattaisi sisällöllisesti opiskeluhuollon kokonaisuuden. Valmistelun edellyttämä opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen yhteistyö tulisi lisätä säännökseen. Esityksessä ei oteta kantaa siihen, mikä taho on vastuussa kunnan opiskeluhuoltosuunnitelman sisällön tai kehittämisen ohjauksesta. Vastuutaho tulisi täsmentää säännökseen. Opetushallitus pitää kannatettavana, että kuntatasoiset opiskeluhuoltosuunnitelmat hyväksytään myös aluevaltuustossa osana hyvinvointialueen opiskeluhuoltosuunnitelmaa, jotta kunnan suunnitelma tulee otetuksi huomioon hyvinvointialueen talousarvioita ja -suunnitelma sekä kunta- ja aluestrategiaa valmisteltaessa.]

3) Hyvinvointialueella tulisi olla *alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma*. Se valmisteltaisiin alueellisessa opiskeluhuollon yhteistyöryhmässä ja hyväksyttäisiin hyvinvointialueen aluevaltuustossa. Alueellinen opiskeluhuoltosuunnitelma liitettäisiin lastensuojelulain 12 §:ssä tarkoitettuun alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan. Huomioitanne esityksestä?

Alueellisen opiskeluhuoltosuunnitelman liittäminen alueelliseen lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmaan on kannatettavaa. Kun alueellinen opiskeluhuoltoryhmä valmistelee opiskeluhuoltosuunnitelmaa, tulee sen osana valmisteltavassa suunnitelmassa opiskeluhuoltopalvelujen voimavarojen kohdentamisesta ottaa huomioon opiskeluhuoltopalvelujen ammattilaisten tehtävät yhteisöllisessä opiskeluhuoltotyössä.

Esityksessä opiskeluhuollon kolme suunnitelmaa muodostavat kokonaisuuden, mutta myös hierarkian. Eri hallinnon tasoille sijoittuvien suunnitelmien sisällöllinen johdonmukaisuus ei esityksessä täysin toteudu. Jatkossa oppilaitoskohtaisiin opiskeluhuoltosuunnitelmiin on tärkeää kirjata entistä tarkemmin oppilas- ja opiskelijahuoltolaissa ja opetussuunnitelmien perusteissa ja erillismääräyksessä edellytetty arvio opiskeluhuollon kokonaistarpeesta ja käytettävissä olevista opiskeluhuoltopalveluista. Näiden tietojen siirtyminen kuntatasoiseen opiskeluhuoltosuunnitelmaan ja edelleen alueellisen opiskeluhuollon suunnittelun tueksi on olennaista erityisesti resurssien tarkoituksenmukaisen kohdentamisen kannalta.

4) Mikäli esitys ei mielestänne riittävästi huomioi erilaisia opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä, kuten esimerkiksi ne, jotka toimivat useamman kunnan alueella tai yksityiset koulutuksen järjestäjät, millä tavoin muuttaisitte esitystä?

Hallituksen esityksessä on esitetty huoli yksityisten koulutuksen järjestäjien asemasta uudistuksessa. Opetushallitus yhtyy näkemykseen. Yksityisten koulutuksen järjestäjien edustajien mukanaoloa hyvinvointialueen alueellisessa opiskeluhuollon yhteistyöryhmässä sekä kunnan opiskeluhuollon ohjausryhmässä olisi hyvä korostaa myös hallituksen esityksessä ja mahdollisesti säännösten osalla.

Oma kysymyksensä ovat suuret ammatillisen koulutuksen järjestäjät ja koulutuskuntayhtymät, joiden toimipaikkoja saattaa sijaita usealla hyvinvointialueella. Tällä hetkellä opiskeluhoitopalveluiden järjestämisestä vastaa oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n mukaan oppilaitoksen sijaintikunta, 1.1.2023 alkaen hyvinvointialue. Koska koulutuksen järjestäjien ja hyvinvointialueiden maantieteelliset rajat eivät ole yhteneviä, saattaa syntyä tilanteita, joissa eri hyvinvointialueet järjestävät palveluja koulutuksen järjestäjän eri toimipisteille. Tästä puolestaan voi seurata koulutuksen järjestäjille useampia jäsenyyksiä hyvinvointialueiden ryhmissä, opiskeluhoitosuunnitelmien teossa, sekä erilinjaisia ohjeistuksia opiskeluhoollon toimintatavoissa.

Hallituksen esityksessä todetaan, ettei sillä ”arvioida olevan itsenäisiä kielellisiä vaikutuksia. Hyvinvointialue järjestää kaikki opiskeluhoitopalvelut osana muuta sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmää.” Opetushallituksen näkemyksen mukaan esitysluonnokseen sisältyvissä uusissa opiskeluhoollon rakenteissa koskevissa kuvauksissa ei huomioida ruotsinkielisen koulutuksen näkökulmaa, osallisuutta tai erityistarpeita. Jotta uudet rakenteet ja yhteistyö palvelisi myös ruotsinkielisiä lapsia ja nuoria, on suositeltavaa lisätä tämä näkökulma hallituksen esitykseen. Mahdollinen ruotsinkielisyys hyvinvointialueella tulisi huomioida jo alueiden suunnitteluvaiheessa sekä eri ryhmien työskentelyssä, kokoonpanossa ja ohjausasiakirjoissa, jotta opiskeluhoollon kokonaisuus olisi toimiva molemmilla kansalliskielillä.

5) Hyvinvointialue järjestää opiskeluhoitopalvelut 1.1.2023 alkaen. Näettekö, että opetuksen tai koulutuksen järjestäjällä on yhdessä hyvinvointialueen kanssa edellytykset huolehtia oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n mukaisesti siitä, että opiskeluhoollosta muodostuu toimiva ja yhtenäinen kokonaisuus?

Kyllä [Opiskeluhoollon säilyttäminen hallinnollisista ratkaisuista riippumatta yhtenäisenä kokonaisuutena on tärkeää. Opiskeluhoollon kokonaisuus vaatii yhtenäisiä ja selkeitä rakenteita ja toimintatapoja opetustoimen ja sosiaali- ja terveystoimen yhteistyön toteuttamiselle ja turvaamiselle. Yhteistyörakenteista (ml. monialainen edustus eri ryhmissä) ja -käytännöistä tulisi huolehtia kaikilla tasoilla: esiopetusyksiköissä/kouluissa/oppilaitoksissa, kunnan opiskeluhoollon ohjausryhmässä sekä hyvinvointialueen opiskeluhoollon yhteistyöryhmässä. Toteutuakseen tämä edellyttää myös jatkossa Opetushallituksen ja Terveystoimen ja hyvinvoinnin laitoksen yhteistyötä opiskeluhoollon valtakunnallisessa ohjauksessa.]

Opiskeluhoollon yksilökohtaisen työn kirjaaminen, rekisterinpito ja tietosuoja

6) Esityksessä täsmennetään opiskeluhoollon kirjaamiseen, rekisteröintiin ja tietojen salassapitoon liittyviä oppilas- ja opiskelijahuoltolain säännöksiä. Huomioitanne esityksestä?

Opetushallitus ehdottaa, että oppilas- ja opiskelijahuoltolain 23 §:n 2 momenttia täydennetään seuraavasti: ”Opiskelijan yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen osallistuvilla on salassapitovelvollisuuden estämättä oikeus saada toisiltaan ja luovuttaa toisilleen sekä opiskeluhuollosta vastaavalle viranomaiselle sellaiset tiedot, jotka ovat välttämättömiä yksilökohtaisen opiskeluhuollon tai opetuksen järjestämiseksi ja toteuttamiseksi.” Muutos turvaisi opetuksen järjestämiseksi välttämättömien tietojen siirtymisen opetuksen tueksi ja mahdollistaisi pedagogisen tuen asianmukaisen järjestämisen lapsen/oppilaan/opiskelijan yksilöllisten tarpeiden mukaisesti. Esitysluonnosta viimeisteltäessä olisi toivottavaa avata esimerkiksi perusteluosuudessa, keitä ammattilaisia yksilökohtaisen opiskeluhuollon järjestämiseen ja toteuttamiseen

osallistuvilla tarkoitetaan. Täsmennys helpottaisi lain tulkintaa ja informaatio-ohjausta tulevaisuudessa.

7) Miten arvioisitte esitysluonnosta tietosuojasääntelyn näkökulmasta?

Olisi tärkeätä, että opiskeluhuoltoon osallistuvien työtehtävät olisi määritelty selkeästi, jotta voidaan arvioida, onko henkilöllä oikeus käsitellä yksittäistä oppilasta koskevia opiskeluhuollon tietoja. Asiasta voitaisiin ottaa maininta myös säännösten osalle.

8) Opiskeluhuollon siirtyessä hyvinvointialueelle tulee myös opiskeluhuollon psykologien ja kuraattorien kirjaamat asiakastiedot tallentaa valtakunnallisiin tietojärjestelmäpalveluihin eli Kanta-palveluihin. Kanta-palveluihin liittymisen määräaajoista säädetään laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakastietojen sähköisestä käsittelystä. Psykologien tietojen tallentaminen tulisi aloittaa heti hyvinvointialueiden aloittaessa. Sosiaalihuollon ja kuraattorien liittymisvelvoitteen määräaika on 1.9.2024. Arvioitko tarvittavien muutosten olevan mahdollisia näiden määräaikojen puitteissa?

Ei. Mikäli vastaatte ei, miten pitkän siirtymäajan arvioitte olevan tarpeellinen [Kuntien käytössä on useita erilaisia asiakas- ja potilastietojärjestelmiä ja yhteisten järjestelmien kehittäminen vie aikaa. Esitetty määräaika on psykologien asiakastietojen tallentamisen näkökulmasta liian lyhyt. Opetushallituksen näkemys on, että yhtenevä siirtymisaika psykologien ja kuraattoreiden tietojärjestelmien käyttöönotolle olisi tarkoituksenmukaisin vaihtoehto. Yhteisöllinen työ kuuluu lain mukaan opiskeluhuoltopalvelujen asiantuntijoiden työhön. Opetushallitus painottaa, että asiakas- ja potilastietojärjestelmiä kehitettäessä tulee ottaa huomioon yhteisöllisen työn näkökulma osana palvelujen tehtäviä. Osassa kuntia on tällä hetkellä käytössä psykologi- ja kuraattorityön kirjausjärjestelmiä, joissa voidaan asianmukaisesti kirjata, tilastoida ja myös seurata yhteisöllistä työtä - toisin kuin muissa sosiaali- ja terveydenhuollon käytössä olevissa järjestelmissä. On olemassa riski, että jos yhteisöllistä työtä ei kirjata tietojärjestelmiin, sitä ei myöskään tehdä eikä sitä ole mahdollista asianmukaisesti seurata.]

Muut huomiot esityksestä

9) Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 16 §:n mukaan oppilaitoksen työntekijän tulee olla yhteydessä opiskeluhuollon psykologiin tai kuraattoriin, jos oppilaitoksen tai opiskeluhuollon työntekijä arvioi opiskelijan tarvitsevan opiskeluhuollon psykologi- tai kuraattoripalveluja. Esityksessä ehdotetaan, että yhteydenotto opiskeluhuoltopalveluihin koskisi psykologin ja kuraattorin palveluiden lisäksi myös koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärin ja terveydenhoitajan palveluja. Yhteydenotto tapahtuisi jatkossa yhteisymmärryksessä oppilaan tai opiskelijan kanssa. Huomioitanne esityksestä?

Muutos yhteydenottamisesta koulu- ja opiskeluterveydenhuollon lääkärin ja terveydenhoitajan palveluihin on kannatettava ja tarpeellinen korjaus aiempaan säännökseen.

Hallituksen esitysluonnoksessa esitetty perustelu yhteydenotosta opiskeluhoollon palveluihin oppilaan tai opiskelijan suostumuksella on ymmärrettävä. Opetushenkilöstön näkökulmasta nykykäytäntö on kuitenkin koettu toimivaksi erityisesti tilanteissa, joissa lapsi tai nuori ei itse tunnista avun tarvettaan ja hänellä on esimerkiksi päihde- tai mielenterveysongelmia. Hallituksen esitysluonnoksessa todetaan, että mikäli oppilas tai opiskelija kieltäytyy yhteydenotosta, häntä ei saa jättää ilman riittävää tukea. Lisäksi tulisi arvioida tarve ottaa yhteyttä hänen huoltajaansa tai löytää muita keinoja hänen auttamisekseen. On syytä pohtia, mitä nämä keinot käytännössä tarkoittavat, jos opiskeluhoolltopalveluja ei voida käyttää. Lisäksi on selvitettävä esimerkiksi mahdollisuutta palvelujen konsultoimiseen tarvittaessa. Muutos tuo mukanaan suuren vastuun ja uudenlaisen ammattitaitovaatimuksen yksittäiselle opettajalle tilanteessa, jossa hänen tukenaan ei ole opiskeluhoolltopalveluja. Käytäntö

edellyttää eri koulutusasteilla työskentelevän opetushenkilöstön pikaista täydennyskoulutusta sekä muutoksen huomioimista myös peruskoulutuksen sisällöissä. Hallituksen esitysluonnoksesta ei ilmene, mihin opettajan huoli oppilaasta tai opiskelijasta dokumentoituu, jos yhteydenottoa palveluihin ei voida tehdä yhteisymmärryksen puuttuessa. Jos muutos säännökseen tehdään, tulee suostumuksen saamista ja erityisesti sen kieltämistä täsmentää opetushenkilöstön kirjaamisvastuun osalta.

Käytännössä oppilaan ja opiskelijan suostumuksen varassa oleva palvelu johtaisi tilanteisiin, jossa lapsi/oppilas/alaikäinen opiskelija joudutaan ohjaamaan suoraan koulun ja oppilaitoksen ulkopuolisiin sosiaali- ja terveydenhuolltopalveluihin, esimerkiksi lastensuojeluun. Tällöin opiskeluhoolltolain tarkoitus matalan kynnyksen lähipalveluista koulussa ei myöskään toteutuisi.

10) Hyvinvointialue järjestää 1.1.2023 alkaen opiskeluhoollon psykologi- ja kuraattoripalvelut, kouluterveydenhuollon sekä lukioiden ja ammatillisen koulutuksen opiskeluterveydenhuollon. Voimassa olevan oppilas- ja opiskelijahuolltolain 24 §:n mukaan Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ohjaa ja kehittää yhteistyössä Opetushallituksen kanssa edellä mainittuja palveluja. Esityksen mukaan Opetushallitus ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ohjaisivat ja kehittäisivät yhdessä yhteisöllistä opiskeluhoolltoa ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella olisi päävastuu edellä mainittujen hyvinvointialueen järjestämisvastuulla olevien palvelujen ohjauksesta ja kehittämisestä. Pidätekö esityksen mukaista ohjaus- ja kehittämisvastuun muutosta tarkoituksenmukaisena vai tulisiko Opetushallituksen ohjaus- ja kehittämisrooli säilyttää nykyisellään?

Ei, ohjaus- ja kehittämisvastuut tulee säilyttää nykyisellään [Opetushallitus huomauttaa, että esitetty kysymys on muotoilultaan harhaanjohtava ja varsinaisessa säännöksessä ohjausvastuu on kirjoitettu toisin. Vastuuksena esitettyyn kysymykseen Opetushallitus toteaa, että Opetushallituksen ohjaus- ja kehittämisrooli tulee säilyttää nykyisessä muodossaan. Terveiden ja hyvinvoinnin laitos ja Opetushallitus ovat vastanneet opiskeluhoollon kansallisesta ohjauksesta tähänkin saakka sujuvassa ja hyvässä yhteistyössä. Vastuunjako on ollut selkeä myös kummankin viraston päätehtävän osalta: Opetushallitus ohjaa ja kehittää ensisijaisesti yhteisöllistä opiskeluhoolltoa ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitos yksilökohtaista. Myös informaatio-ohjaus (ml. täydennyskoulutus) on toteutettu tämän työnjaon mukaisesti. Opetussuunnitelman perusteet on Opetushallituksen antama valtakunnallinen määräys, jonka mukaan paikalliset opetussuunnitelmat laaditaan. Opetussuunnitelman perusteet ovat myös tärkeä osa koulutuksen ohjausjärjestelmää, ja Opetushallitus on lain ukaan norminantoviranomainen. Koululainsäädännön mukaan Opetushallitus

valmistelee opetussuunnitelman perusteita/ ammatillisen koulutuksen erillismääräystä koskevan oppilas- ja opiskeluhoitoa koskevan päätöksen (ml. oppilaitoskohtainen opiskeluhoitosuunnitelma) yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa. Tämä on merkittävää jatkossakin, koska oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelma sisältää myös yksilökohtaista opiskeluhoitoa ja opiskeluhoitopalveluja koskevia sisältöjä. Lain 13 §:ään (Oppilaitoksen opiskeluhoitosuunnitelma) on esitetty, että "Siltä osin, kuin edellä määräykset koskevat opiskeluhoitopalveluja, Opetushallitus valmistelee edellä mainitut määräykset yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa". Hallituksen esitysluonnoksen 24 §:ssä (Valtakunnallinen ohjaus) todetaan, että "Opetushallitus ohjaa ja kehittää yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa tämän lain 4 §:ssä tarkoitettua yhteisöllistä opiskeluhoitoa. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos ohjaa ja kehittää 7 ja 8 §:ssä tarkoitettuja opiskeluhoitopalveluja. Terveyden ja hyvinvoinnin laitos voi tehdä yhteistyötä Opetushallituksen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa". Viimeinen virke tulee muuttaa muotoon: "Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen tulee tehdä yhteistyötä Opetushallituksen ja muiden tarvittavien viranomaisten kanssa". Virastojen yhteistyötä koskevien säännösten tulee Opetushallituksen näkemyksen mukaisesti olla yhdenmukaisia. Opetushallituksen yllä esittämä muutos ei vaikuta virastojen päävastuisiin tai toimivaltaan opiskeluhoitoon ohjauksessa ja kehittämisessä, mutta vahvistaa opiskeluhoitoon toteuttamista myös tulevaisuudessa toimivana ja yhtenäisenä kokonaisuutena. On tärkeää muistaa, että opiskeluhoitopalvelut eroavat kaikista muista lasten ja nuorten hyvinvointipalveluista siinä, että palvelut järjestetään esiopetusyksiköissä, kouluissa ja oppilaitoksissa. Eri hallinnonalojen yhteistyö sekä yhteinen valtakunnallinen ohjausvastuu on opiskeluhoitoon välttämätöntä. Opiskeluhoitopalvelujen valtakunnallisessa ohjauksessa tulee tulevaisuudessa ottaa huomioon kielilaki nykyistä paremmin. Tähän liittyvä täydennyskoulutus, ohjeistus, tiedottaminen, julkaisut ja materiaalit sekä muun muassa tutkimustieto on jatkossa tuotettava myös ruotsin kielellä. Tämä ei ole tällä hetkellä toteutunut riittävästi ja ruotsinkielinen opiskeluhoito on vuosien saatossa jäänyt epätasa-arvoiseen asemaan verrattuna suomenkieliseen opiskeluhoitoon.]

11) Mahdolliset muut huomionne esitysluonnoksesta?

Lakiesityksessä esitetty terveydenhuoltolain 16 §:n muutos tulisi voimaan jo 1.1.2022. Henkilöstön täydennyskoulutus ja informaatio-ohjaus muutoksesta ei esitetyssä aikataulussa ole mahdollinen. Oppilas- ja opiskelijahuoltolain 9 §:n mukainen yksityisen koulutuksenjärjestäjän mahdollisuus tuottaa opiskeluhoitopalveluja myös omana toimintanaan tulisi ottaa huomioon myös tässä hallituksen esityksessä. Esitysluonnoksessa ei myöskään ole käsitelty lainkaan neuvolapalveluja ja lakiuudistuksen mahdollisia vaikutuksia esiopetusikäisten terveydenhoitoon.

Hallituksen esitysluonnoksen useissa kohdissa esiin tuleva kehittämistarve liittyy esiopetuksen huomioimiseen säännöksissä ja niiden tulkinnassa. Esimerkkinä näistä lähipalveluperiaate, joka on varsin ongelmallinen esiopetusyksiköiden näkökulmasta. Opetushallitus esittääkin, että jo edellisellä hallituskaudella suunniteltu esiopetuksen opiskeluhoitoon kehittämistyö käynnistettäisiin pikaisesti sosiaali- ja terveysministeriön toimesta, yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen ja Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä aluehallintovirastojen kanssa. Kehittämistoiminta on ajankohtaista myös opetus- ja kulttuuriministeriössä käynnistetyn 5-vuotiaiden esiopetuskokeilun näkökulmasta.

Uudistuksen vaikutusarvioinnissa koskien viranomaistoimintaa ei ole huomioitu sen mukana tuomia tehtäviä Opetushallitukselle, kuten opetussuunnitelman perusteiden (ml. ammatillisen koulutuksen erillismääräyksen) muuttamista eri koulutusmuodoissa, joita oppilas- ja opiskelijahuoltolaki koskee. Lisäksi esitysluonnoksesta puuttuu arvio opetussuunnitelman ja ammatillisen erillismääräyksen uudistuksen aikataulusta. Laki- ja perustemuutos tarkoittaa myös Opetushallituksen verkkosivujen sekä kaikkien hyvinvointia ja turvallisuutta käsittelevien oppaiden ja ohjeistusten ajantasaistamista. Koulutuksen järjestäjien informaatio-ohjaus sekä johdon ja opetushenkilöstön täydennyskoulutus

kuuluvat tähän kokonaisuuteen. Vastaava opetushenkilöstön täydennyskoulutustehtävä koskee myös Terveiden ja hyvinvoinnin laitosta uusien toimintatapojen implementoimiseksi. Edellä kuvattu työ tulee edellyttämään sekä henkilö- että taloudellisia resursseja sekä Opetushallituksessa

että Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksella. Esitysluonnoksen taloudellisten vaikutusten arvioinnissa ei ole otettu kantaa siihen, kuuluvatko uudistuksen toimeenpanon opetustointa koskevat kustannukset sosiaali- ja terveystoimen vai opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalalle.

Korhonen Olli
Opetushallitus